

DREPTUL

LEGIȘLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director : C. G. DISSESCU

Prim-Redactor : SILIU RĂDULESCU

Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Andrei Rădulescu. — *Fondazione della scienza del Diritto de Benvenuto Donati.*

I. Dimitrescu. — *O mică punere la punct în chestiunea constructorului de bună credință.*

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, s. I.* — Lucru judecat. — Considerente. — Chestiuni incidente.

(Maria A. Blumen cu Djeboae Sarchis).

Curtea de Apel București s. III. — Experți. — Numirea din oficiu. — Dacă părțile trebuiesc întrebate.

(Soc. „Petroșani” cu Firma V. T. Oroveanu & Co.).

Curtea de Apel Iași s. I. — Act sub semnătură privată. — Convenție sinalagmatică. — Dublu exemplar. — Transacție. — Acte izbite de nulitate.

(D. Santru și Haia Blumenstein cu Ion Curariu).

Comisiunea de judecată de pe lângă Teatrul Național din București. — Capacitatea femeii. — Dacă poate fi judecător. — Delegație dată de sindicatul artiștilor.

(Alexandru și Ilie Del Ry cu Jean Niculescu).

Bibliografie.

FONDAZIONE DELLA SCIENZA DEL DIRITTO

de BENVENUTO DONATI

Problemele referitoare la introducerea în studiul Dreptului au o deosebită însemnătate și au provocat întinse discuții. Astăzi este, în genere, recunoscută necesitatea unor anumite cunoștințe, care să îndrumeze mai ușor pe cei ce încep studiile juridice. Ele sunt înfățișate sub formă de Enciclopedie a Dreptului, disciplină care se află reprezentată mai în toate Facultățile de Drept. Nu s'a ajuns să se precizeze suficient ce trebuie să intre sub această titulatură dar utilitatea ei nu mai este tăgăduită. Se mai discută, iarăși, dacă multe din părțile ei n'ar trebui expuse la sfârșitul studiilor juridice, sub formă sintetică, de Filozofie a Dreptului. S'a scris și se va mai scri mult asupra acestor chestiuni, care nu sunt ușoare.

Acest fel de probleme au preocupat mult și în Italia pe unii juriști și filosofi, care și-au așternut gândurile în numeroase articole și volume.

De curând (1929 August) a apărut și lucrarea cu titlul de mai sus¹⁾; ea merită să fie semnalată și juriștilor la noi, care în vălmășagul brutal al materialismului de azi, mai au curajul să ia cunoștință de astfel de muncă, neaducătoare de aur mult.

Autorul este un distins profesor al Facultății de Drept din Modena.

¹⁾ Cedam. Casa editrice Dott. A. Milani.

Dela început putem spune că lucrarea este una din cele mai interesante, din câte au fost scrise asupra acestor probleme.

Pentru introducerea în studiul Dreptului, el socotește necesar să răspundă mai întâi la întrebarea: *este posibilă o știință a Dreptului și în ce limite este posibilă?* Aceasta este prima problemă, așa zisă a *temeiului* (fondazione) științei juridice.

În al doilea rând dacă se dovedește că este posibilă existența și dezvoltarea acestei științe se impune, tot sub formă introductivă, să se urmărească *sistemizarea* cunoștințelor științifice în diversele ramuri ale Dreptului. În această parte trebuie, totodată, să se arate *metoda* acestei științe și să se dea instrumentele de orientare care înlesnesc progresul ei.

Cele 2 părți, cea dintâi coprinzând *temeiul*, fundamentul Dreptului, cea de a doua *sistemizarea* și metoda, alcătuiesc „*Introducerea în știința Dreptului*”, care este concepută ca un capitol inițial al studiilor juridice.

Ea nu intră — după părerea autorului — nici în Enciclopedia Dreptului nici în partea critică a Filozofiei Dreptului ci *este o disciplină autonomă*.

Volumul de față este consacrat numai primei părți, referitoare la „*fondazione della Scienza del Diritto*”, rămânând ca *sistemizarea* și metoda să fie coprinse în altul. Acest volum de 285 pagini este format din 2 capitole mari, împărțite în mai multe secțiuni.

Primul capitol este destinat cercetărilor relative la „*esența și finalitatea științei Dreptului*”.

Aci s'a ocupat, în primul rând, despre Drept ca artă și despre cunoașterea lui, atât din punct de vedere teoretic cât și practic, stăruind asupra legăturii dintre doctrină și jurisprudență.

După aceasta a tratat despre origina noțiunii de știință a Dreptului sau despre definiția jurisprudenței după Ulpian, interpretând textul respectiv, cu diverse considerații filosofice și aspecte istorice din jurisprudența română.

Urmează o parte privitoare la cunoașterea teoretică a Dreptului. Aci examinează întâi chestiunea *dacă se poate admite că o cunoaștere științifică a Dreptului este coprinsă numai în lege* și se pronunță în sens

negativ, criticând cu toată tăria școala exegetică și spunând: „*la formula exegesei: legea este Dreptul, noi opunem: mai presus de lege este Dreptul* (oltra la legge vi é il diritto); realitatea nu e legea prin ea însăși ci este operațiunea omenească dirijată de o regulă dată de caracterele juridicității, pentru îndeplinirea scopurilor esențiale impuse ca ideale ale conștiinței colective (p. 65).

A pus — apoi — a doua chestiune: *dacă trebuie să se facă o distincțiune între știința juridică și tehnica juridică*, și a cercetat părerea școalei științifice a lui Geny combătând-o.

Geny — după Donati — face greșala de a desface 2 elemente ale realității care se coordonează în mod intrinsec. Elementele de fond ale raportului juridic sunt elementul material al unui fenomen iar elementul formal este norma care se aplică și'l transformă în relație juridică. Realitatea este raportul juridic, care rezultă din sinteza raportului social cu norma juridică și care nu se poate desface decât prin analiză.

De aceia este o imposibilitate distincțiunea între știința și tehnica juridică. De altfel *tehnica înseamnă a lucra cu știință, nu a face oricum ci a ști să faci*. Operațiunea tehnică implică, presupune cunoștința principiilor științei. Dar a ști să faci, ceiace este fără îndoială un reflex de abilitate practică, înseamnă, înainte de orice, traducerea științei în posibilitate de realizare, traducerea cunoștinței raporturilor de cauzalitate în legile raporturilor de mișcare, traducerea constatărilor teoretice în regula practică. Tehnica este, fără discuție, necesară dar ea — dacă trebuie să fie — nu poate să fie empirică, ci științifică, călăuzită de legile fenomenului (iluminata dalle legi dei fenomeno pag. 68—69).

Tehnica există alături de știința juridică, dar nu înțeasă ca în școala lui Geny. Ea se prezintă sub diverse aspecte: legislativă, interpretativă, pentru forma actelor juridice și judiciară propriu zisă.

Concluzia acestor cercetări, așa de interesante, este că, după el, *conținutul cunoașterii științifice a Dreptului este sistemul raporturilor juridice, de care se alătură procedura pentru punerea și înfăptuirea, realizarea acelor raporturi*.

Odată stabilite aceste principii autorul trece la *directivele substanțiale ale cunoașterii teoretice a Dreptului*, care sunt în număr de 2. *Una este determinarea științifică a certitudinii juridice*, datorită conceptelor fie empirice fie concrete; *ea alcătuește sistemele de jurisprudență*. *Alta este determinarea filosofică a adevărului juridic*, întemeiat pe concepte fie logice, fie abstracte și care *alcătuește Filosofia Dreptului*.

Aceste 2 directive sunt analizate pe larg. Incepând cu jurisprudența, îi cercetează natura de „scienza del particolare giuridico“, care apare ca sistemul diviziunii și clasificării drepturilor particulare, precum și tendințele ei de generalizare.

Trecând la Filosofia Dreptului, cercetează câteva din problemele ei, caută să stabilească distincția între teoria generală a Dreptului public și privat și filosofia

lui, precum și raporturile între filosofia Statului cu a Dreptului, raporturile între politică și istoria doctrineilor politice cu diferite discipline sociologice, raporturile cu Statul în totalitatea lui, etc.

Incheierea acestei părți de înaltă gândire este că ambele: jurisprudența și filosofia sunt necesare pentru triumful Dreptului. Prin trecerea dela cunoștința teoretică a lui la Etică suntem în măsură să dăm ceiace este și ce trebuie să fie Dreptul. Și acesta este supremul adevăr căutat al Dreptului.

În penultima parte a acestui capitol s'a ocupat cu o serie de analize privind *legătura dintre cunoștința juridică teoretică cu practica Dreptului arătând, între altele, că juristului i se impune, afară de teorie, contactul direct cu viața*. Adevărul normei juridice se controlează numai cu experiența; și numai în experiență găsește adaptările necesare pentru a răspunde la exigențele ei fundamentale. Într'o ordine juridică se găsește un element dat de observațiunea științifică dar și un alt element scos, dobândit din practică. Din reunirea acestei propulsiuni teoretice cu vederea practică iese arta juridică; o știință care integrează puterea sa în acțiune. Această știință sintetică, fruct al doctrinei și al practicei, nu e trebuincioasă numai celui care stabilește norma ci și celui care o execută, care o aduce la îndeplinire. În definitiv interpretul legii cere practicei să-i spună ultima ei rațiune nu atât din punctul de vedere al obiectivității cât al validității construcțiilor sale teoretice (p. 127).

În concluziunea primului capitol insistă asupra legăturii între realul și idealul juridic în definiția Dreptului, a științei Dreptului și doctrina italiană a idealismului istoric.

A fi — spune el — este a voi, real și rațional, ordinea instituțiilor și ordinea idealurilor, iată dualismul veșnic între fapt și idee, dualism care se întâlnește în viața juridică, ca și în orice fenomen al practicei și așteaptă să fie înălțat în sinteza dialectică a Istoriei. În acest dualism și în această sinteză își are știința Dreptului fundamentele și dezvoltările ei sigure, cum a fost pusă în lumină de acel idealism istoric, care găsește în gândirea italiană cele mai curate tradiții ale lui.

El socotește că *nu trebuie numai să învățăm cunoștința bunului și echitabilului*, ceiace se cheamă reconstruirea dispozițiilor pozitive adaptate la cazuri concrete, *ci să facem un cult din principiul ideal care guvernează preceptele juridice*. Mai jos adaogă că e nevoie să căutăm a face ca legea să fie primită mai mult de bună voe decât prin forță. Urmând principiile expuse putem îndruma spre construirea unei științe sau mai bine spre speranța unei științe, cum e filosofia, bazată nu pe aparențe ci pe realitate.

O tehnică activă — sau mai bine zis — o prudență activă în conviețuirea cetățenească, sub lumina continuă a unui ideal de perfecțiune, individual și colectiv, astfel vede acest autor învățământul care se degajează din înțelepciunea juridică italiană și pe care

cei de azi trebuie să'l confirme. Și — referindu-se desigur la stările din Italia — încheie spunând: „Și iată, într'un astfel de timp, confirmarea foarte vechii sarcini care revine științei și școlii Dreptului pentru reînnoirea cetățenească (nel rinnovamento civile) (p. 129).

Capitolul II, de asemenea destul de mare, este consacrat cercetărilor referitoare *la unitatea Dreptului și a științei Dreptului*. Mai întâi a vorbit despre distincțiunea Dreptului în public și privat privind-o în tradiția istorică și științifică și arătând însemnătatea ei pentru o introducere filosofică în știința juridică. În urma analizei făcută ajunge la *concluzia că unitatea există și se impune din toate punctele de vedere*. Pentru temeinicia acestei păreri expune o serie de confirmări experimentale din felurite ramuri ale Dreptului. *Din unitatea lui rezultă neapărat și unitatea Științei Dreptului*, așa de legată cu disciplinele sociale și politice, asupra cărora dă câteva considerațiuni interesante.

La fiecare dintre capitole a alăturat numeroase note bibliografice și de completare a celor cuprinse în text.

Capitolului II i-a mai alăturat un apendice de 68 pag. care el singur merită să formeze un capitol și în care a expus o serie de *încercări de aplicare a principiilor sale*. În partea primă tratează despre *un caz tipic de interferență între dreptul public și privat, anume despre dreptul italian cu privire la muncă, insistând asupra diferitelor lui dispoziții și instituții*.

Menționăm că sindicatele sunt recunoscute ca persoane de drept public, corporațiile ca organe de Stat, iar natura contractului colectiv este oarecum nesigură din punctul de vedere al clasificării în drept public ori privat.

În partea a doua a acestui apendice a arătat, cu interesante desvoltări, *tendința spre specializare internă și spre unificarea externă a rânduelilor juridice*. A semnalat — de pildă — autonomia dreptului comercial, năzuința spre autonomia dreptului agrar, dreptului de familie, dreptului maritim, dreptului aerian.

A pus apoi în evidență *încercările de unificare internațională a dreptului*, stăruind asupra avantajelor ei. *Această unificare va fi ca un ideal pentru limitele vieții juridice naționale. Și în înfăptuirea lui Roma își va lua — și sub această lumină de înaltă civilizație — misiunea ei în lume.*

* * *

Din cele expuse se vede ușor importanța și valoarea acestei lucrări. Aproape toate chestiunile sunt tratate pe baze istorice, filozofice și juridice, cu o bogăție de cunoștințe puțin obișnuită și cu o metodă strict științifică.

Numeroase observațiuni și puncte de vedere noi asupra cărora nu e loc să insistăm, care atacă concepțiile admise, care dau de gândit, care vor îndruma pe alte căi pe cercetători, care aruncă o lumină nouă asupra acestor probleme. Și o dorință de a pătrunde tot mai adânc și de a înfățișa cititorilor, în forme cât mai înțelese, rezultatele acestor sbuciumări, călău-

zite de idealul pur al științei; toate însuflețite de o mare dragoste pentru Drept, de o profundă înțelegere a rolului lui și de o vie dorință de a'l face cât mai util omenirii.

Lucrarea a fost foarte bine primită de cunoscători. Desigur însemnătatea și varietatea problemelor tratate, atacarea părerilor oarecum dominante și atâtea alte aspecte ale ei vor provoca și critici. Oricâte i se vor aduce, ea va rămâne o lucrare de mare valoare.

Andrei Rădulescu

Consilier la Inalta Curte de Casație
Profesor Universitar
Membru al Academiei Române

O MICA PUNERE LA PUNCT ÎN CHESTIUNEA CONSTRUCTORULUI DE BUNĂ CREDINȚĂ

Tribunalul Roman — sub președinția d-lui P. Lăzărescu, președinte, a pronunțat la 28 Februarie 1929 sentința No. 2655, redactată de d. judecător Em. Bădăreu.

Am citit comenziile redactorului publicate în „Pandectele Române” Caetul No. 10|929, rubrica „Soluțiuni jurisprudențiale române și străine” pag. 143.

D-l judecător Em. Bădăreu susține, nici mai mult nici mai puțin de cât că: proprietarul solului trebuie să fie obligat a plăti constructorului de bună credință valoarea construcțiilor, fără să facă vre-o deosebire.

Nu mi se pare atât de curios ceea ce susține D-l Bădăreu, fiindcă am mai auzit și alți juriști susținând acest lucru, dar mi se pare ciudat când domnia-sa pretinde că acest lucru glăsuește codul nostru civil în art. 494.

După părerea domnului Bădăreu — ca și aceora care susțin ca D-sa, între constructorul de bună credință și proprietar, vina trebuie purtată tot d'auna de cel din urmă. Curios.

Socotesc că se face o greșeală, sprijinită pe considerațiunea că nici odată nu se are în vedere că acel ce pretinde că este constructor de bună credință implicat recunoaște că a greșit.

Ei bine — luând un exemplu — cum s'ar putea imagina că pe locul unui sărman muncitor ce a plecat după lucru, cineva — din greșeală — construiește un palat în care se instalează, iar când acesta se înapoiază în loc să'i zică scuză-mă omule și să'l întrebe ce'i pretinde pentru locul ocupat, îl cheamă în judecată și-i cere să-i plătească Palatul.

Eu cred că trebuie a se avea în vedere următoarea deosebire:

Prima ipoteză — constructorul ocupă construcția.

În acest caz cei mai mulți juriști susțin că proprietarul terenului nu poate întreprinde de cât acțiunea în revendicare, în baza căreia el cere judecăți a obliga pe pârât (constructorul) ca să'l lase terenul, implicit construcția presupusă a fi făcută de el.

La rândul lui constructorul — pe cale reconvenți-

onală — va cere judecăți să constate că construcția este făcută de el și ca consecință să oblighe pe proprietarul terenului a-i plăti valoarea ei, articulând că în cazul când acesta nu are cu ce plăti, să fie scos în vânzare întregul fond (teren și construcție) urmând ca din suma realizată să ia fiecare partea ce i se cuvine.

Nu contest temeinicia acestei măsuri, însă îmi permit a afirma că proprietarul terenului poate intenta constructorului acțiune cerând să fie obligat a-i plăti valoarea terenului ocupat de construcție și îmi sprijin această afirmațiune pe considerația că el având dreptul a cere terenul (prin revendicare) are dreptul a cere și valoarea lui, aceasta fiind — socotesc eu — măsura care poate tranșa mai repede conflictul, împiedicând dintr-o dată interesele lui, ale părâtului și ale societății.

A doua ipoteză—proprietarul terenului ocupă construcția.

În acest caz el făcând uz de ultimele dispozițiuni ale art. 494 c. civ. trebuie necontestat să plătească constructorului valoarea construcției.

În ori ce caz, proprietarul terenului nu poate fi obligat a plăti valoarea construcției cât timp ea nu este ocupată de el, cu atât mai vârtos când ea este ocupată de constructor.

I. Dumitrescu
avocat

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența de la 24 Septembrie 1929

Președinția D-lui V. Tătaru, consilier

Maria A. Blumen cu Djeboai Sarchis

LUCRU JUDECAT. — CONSIDERENȚELE UNEI HOTĂRĂRI. — REZOLVAREA CHESTIUNILOR INCIDENTE. — ART. 1201 COD. CIVIL.

Pentru ca o hotărâre judecătorească să aibă autoritate de lucru judecat și în ceea ce privește chestiunile incidente — indispensabile soluționării litigiului — rezolvate prin considerente, trebuie ca acele considerente să fie în armonie cu dispozitivul, iar chestiunile astfel rezolvate să fi fost puse mai întâi în discuțiunea părților.

No. 2012.—Respins recursul introdus de Maria A. Blumen în contra hotărârei No. 241/928 a comisiunii arbitrale de pe lângă Curtea de Apel din București în proces cu Djeboai Sarchis.

Curtea deliberând,

Asupra recursului introdus de Maria A. Blumen, autorizată de soț, în contra hotărârii Nr. 241/928, a Comisiunii arbitrale de pe lângă Curtea de Apel din București, dată în cauză cu Djeboai Sarchis :

Având în vedere hotărârea atacată cu recurs, din care rezultă că intimatul Djeboai Sarchis, proprietarul imobilului din București, str. Pantelimon No. 10, ocupat cu chirie de către recurenta Maria A. Blumen, întemeindu-se pe dispozițiunile legilor de chirie din Aprilie 1927 și Aprilie 1928, a cerut Comisiunii arbitrale să-i fixeze o chirie anuală de 120.000 lei, calculată la o chirie de bază de 3000 lei ;

Că, recurenta înapărare, a opus autoritatea lucru-

lui judecat, trasă din cartea de judecată Nr. 134/928 a judecătoriei de ocol V București, arătând că prin zisa hotărâre s'a fixat odată în mod definitiv chiria din 1916 la 400 lei ;

Că, însă, Comisiunea arbitrală respinge acest fine de neprimire, pe considerațiunea că nu există identitate de obiect și cauză, deoarece prin acțiunea soluționată prin cartea de judecată s'a cerut evacuarea, nu stabilirea chiriei și a fost întemeiată pe dispozițiunile art. 47 din legea dela 1927, nu pe dispozițiunile art. 12 și următorii din aceeași lege și pe art. 3 și 4 din legea dela 1928 ; că, judecătorul de ocol, respingând acțiunea de evacuare pe motivul că recurenta chiriașă a cunoscut venitul imobilului și deci nu a mai avut nevoie să se adreseze Comisiunii arbitrale, — aceasta nu constituie o fixare de chirie cu autoritate de lucru judecat, întrucât, după cum s'a văzut, judecătoria a fost sesizată exclusiv cu o cerere de evacuare ; că de altfel, nici nu se stabilește o chirie de bază, ci numai se constată că față de certificatul Percepției, chiria plătită de recurentă este mai mare decât ceia ce ar fi trebuit să plătească legal ;

Având în vedere că prin motivul I de casare, recurenta critică această soluțiune, pentru exces de putere, greșită interpretare și rea aplicare a art. 1201 cod. civ. și denaturare de acte, susținând că autoritatea de lucru judecat rezultă din întreg complexul hotărârii, nu numai din dispozitiv, prin urmare nu mai eră posibil a se cere o nouă stabilire a chiriei de bază, din moment ce aceasta fusese stabilită în mod contradictor prin cartea de judecată Nr. 134/928 ;

Considerând că, în drept, este exact că hotărârile judecătorești au autoritate de lucru judecat și în ceea ce privește chestiunile incidentale — indispensabile soluționării litigiului — tranșate prin considerente, dar cu condițiune ca acestea (considerentele) să fie în armonie cu dispozitivul, iar chestiunile astfel rezolvate să fi fost puse mai întâi în discuțiunea părților ;

Considerând că, în speță, Comisiunea arbitrală nu s'a depărtat dela acest principiu, când n'a atribuit autoritate de lucru judecat — relativ la stabilirea chiriei din 1916, la suma de 400 lei — cărții de judecată No. 134 din 1928 ; că, dimpotrivă, a făcut o justă aplicațiune a art. 1201 cod. civil, deoarece în acțiunea de evacuare rezultată prin sus-menționata carte de judecată, singura chestiune care interesă, eră de a se ști dacă recurenta chiriașă mai trebuia a se adresa Comisiunii arbitrale, odată ce cunoștea venitul imobilului, indiferent de cuantumul lui ;

Că așa fiind, stabilirea chiriei de bază neconstituind un punct litigios în judecarea acțiunii de evacuare, urmează că instanța de fond a fost autorizată să decidă că cartea de judecată nu are autoritate de lucru judecat, întrucât nu este identitate de obiect și cauză între acțiunea de evacuare din trecut și cererea de față, care tinde la stabilirea chiriei.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III-a

Audiența de la 14 Februarie 1930

Președinția D-lui Aurel Bogdan, președinte

Societatea „Petroșani” cu Firma V. T. Oroveanu & C-ie

EXPERTI. — NUMIREA LOR DIN OFICIU. — DACĂ ÎN PREALABIL TREBUESC ÎNTREBATE FĂRȚILE DACĂ SE ÎNVOESC ASUPRA PERSOANEI LOR. — DELEGAREA JUDECĂTORULUI SUB DIRECȚIA CĂRUIA SĂ SE EFECTUEZE EXPERTIZA. — ART. 212 PR. CIVILĂ 909 COD. COM.

Atât dispozițiunile art 212 pr. civilă cari prevăd că experții sunt numiți din oficiu numai când părțile nu se învoesc asupra lor, cât și dispozițiunile art. 909 cod. comercial, potrivit cărora atunci când se numește un expert socotitor urmează să se delege și un judecător sub direcția căruia expertul să asculte pe părți și să examineze actele și registrele, nefiind prescrise sub pedeapsă de nulitate, nu pot atrage anularea raportului de expertiză efectuat de un expert numit fără respectarea formelor de mai sus, mai ales când se constată că părțile au fost prezente la jurământul expertului fără să facă vre-o opunere și că nici înaintea expertului la facerea expertizei n'au ridicat nici o obiecțiune în această privință.

Jurnal No. 1232. — Respins incidentul ridicat de Societatea Petroșani tinzând la anularea raportului de expertiză efectuată în cauză, în proces cu firma V. T. Oroveanu & Cie.

S'au ascultat D-nii avocați C. Marinescu în desvoltarea incidentului și Istrati Micescu în combaterea lui.

Curtea,

Având în vedere că prin jurnalul de la precedentă înfățișare s'a dispus pentru astăzi citarea expertului spre a da lămuriri asupra raportului său de expertiză, dar nu s'a citat în acest scop și apelanta pârâtă, firma V. T. Oroveanu & C-ie a cerut amânarea pentru lipsa expertului.

Având în vedere că apelanta reclamantă Soc. „Petroșani” se opune la cererea de amânare făcută de cealaltă apelantă Firma Oroveanu, pentru a se cita expertul, pe motiv că este inutil ca expertul să mai fie chemat a da lămuriri cu privire la raportul său, întrucât acel raport este din punct de vedere legal, izbit de nulitate, ast-fel că orice explicațiuni asupra acestui raport sunt de prisos.

Având în vedere că Societatea Petroșani își întemeiază incidentul său referitor la nulitatea actului de expertiză pe următoarele două considerațiuni: 1° Curtea când a încuviințat expertiza nu a respectat dispozițiunile art. 909 cod. com., potrivit cărora trebuie ca atunci când se numește un expert socotitor să delege și un judecător sub direcția căruia expertul să asculte pe părți și să examineze actele și registrele, și 2° Curtea nu a respectat nici dispozițiunile 212 pr. civilă potrivit cărora experții sunt numiți de judecată numai când părțile nu se vor învoi asupra numirii lor.

Considerând că ambele aceste motive de nulitate

invocate de Soc. Petroșani nu privesc lucrarea d-lui expert, pentru ca Curtea contatând temeinicia lor să anuleze acea lucrare, ci privesc jurnalul Curții care a încuviințat expertiza; ori dacă acel jurnal a fost dat cu nerespectarea dispozițiilor pe cari apelanta le invoacă, nu Curtea are astăzi căderea să anuleze acel jurnal dat de dânsa, ci numai Curtea de Casație când în recurs s'ar invoca violarea textelor de lege de mai sus.

Considerând că chiar dacă Curtea ar putea să discute astăzi legalitatea jurnalului anterior prin care a fost încuviințată expertiza, încă motivele invocate de Soc. Petroșani nu pot atrage nulitatea expertizei, deoarece ce atât dispozițiunile art. 909 cod. comercial cât și dispozițiunile art. 212 pr. civilă nu sunt prevăzute sub pedeapsă de nulitate, ele fiind numai niște recomandări date judecătorilor pentru cazul când găsesc că e locul de a se numi o expertiză în cauză.

Considerând că incidentul ridicat de Soc. Petroșani apare cu atât mai mult cuvânt neintemeiat, cu cât la ședința din 6 Iulie 1929 când s'a prezentat expertul pentru a depune jurământul, Societatea Petroșani, deși prezente, nu a făcut nici o obiecțiune cu privire la modul în care s'a făcut numirea lui, ci din contră alături cu cealaltă parte, firma V. T. Oroveanu, a stăruit în luarea jurământului d-lui expert, iar când acesta s'a prezentat la sediul societății pentru a face lucrarea cu care a fost însărcinat, Societatea deasemenea nu a făcut nici o obiecțiune, ci din contră a dat toate lămuririle cerute de expert în executarea jurnalului Curții care l-a numit.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier S. Rădulescu, respinge incidentul.

Semnați: Aurel Bogdan, Chiril Alimănescu, S. Rădulescu.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI S. I-a

Audiența de la 14 Februarie 1930

Președinția D-lui D. Volanschi, Prim-Președinte

D. Sandru și Haia Braunstein cu Ion Curariu

ACT SUB-SEMĂTURĂ PRIVATĂ.—CONVENȚIE SINALAGMATICĂ.— FORMALITATEA DUBLULUI EXEMPLAR. — ÎN CARI CAZURI ESTE NECESARĂ. — ART. 1179 C. CIVIL.

TRANSAȚIE. — ACTE IZBITE DE NULITATE. — CUNOAȘTEREA DE CĂTRE PĂRȚIA VIȚILOR DE CARI SUNT LOVITE ACTELE ASUPRA CĂRORA AU TRANSJAT. — ART. 1190 ȘI 1713 C. CIVIL.

1°. Regula din art. 1179 c. civil după care actele sub-semnătură privată cari cuprind convențiuni sinalagmatice trebuiesc făcute în atâtea exemplare câte părți sunt cu interes contrariu, nu trebuie privită în *abstracto*, ci numai în *fapt* și numai când ar exista mai multe obligații de executat și când cealaltă parte are un interes legitim de a deține un exemplar, de oarece însuși art. 1179 al. ultim spune că atunci când una diu părți a exe-

cutat obligația sa, formalitatea dublului nu mai este necesară.

2°. Dispozițiunile art. 1190 c. civil, privitoare la actele confirmative și la formalitățile pe cari legea le cere pentru existența unor asemenea acte, nu pot fi întinse pe cale de analogie și la tranzacție, care este valabilă potrivit art. 1713 c. civil, chiar când este făcută pentru executarea unui titlu nul, dacă se stabilește că părțile au cunoscut nulitatea acelui titlu, ast-fel că tranzigând au voit să consfințească dreptul îndoelnic pus în contestație și să înlătore nulitatea acelui act, asupra căruia au căzut de acord.

No. 12. — Respinse ca nefundate atât apelul declarat de Dumitru Sandru cât și apelul declarat de Haia Braunstein în contra sentinței Tribunalului Botoșani cu No. 23 din 23 Ianuarie 1924 în proces cu Ion Curariu.

S'au ascultat D-nii avocați L. Pilat și Florin Sion pentru apelanți și I. N. Ionescu și I. Axinte pentru intimat.

Curtea,

Asupra apelurilor introduse de D. Sandru și Haia Braunstein cu autorizația soțului ei Avram Braunstein, prin petițiunile înreg. la Nr. 4531 și 4532/1924, conexe prin jurnalul acestei secțiuni No. 1336/1924 — contra sentinței Tribunalului Botoșani Nr. 23 din 23 Ianuarie 1924, prin care: a) s'a respins reclamațiunea îndreptată de D. Sandru contra lui I. Curariu, pentru anularea actului de vânzare transcris de Trib. Botoșani la Nr. 2830/1914 și validându-se oferta acestuia s'a obligat pe Dum. Sandru să întocmească actul de vânzare autentic, în condițiunile acelui sub semnătură privată, transcris la Trib. Botoșani sub No. 1139/1918; cum și b) intervențiunile făcute de Avram Braunstein în calitate de procurator al soției sale Haia, în procesul reclamat de Dumitru Sandru;

Având în vedere susținerile orale și scrise ale părților, motivele de apel, actele și dovezile administrate în cauză, din cuprinsul cărora se stabilește următoarele:

Prin actul sub semnătură privată din 30 Oct. 1914, Dumitru Sandru a vândut lui I. Curariu, casele cu locul lor, situate în Târgul Burdujeni, strada Ștefan cel Mare. — În urmă, Curariu este reclamat la parchet de către Sandru sub cuvânt că actul de vânzare, deși poartă semnătura sa este fals, fiind că Curariu l'ar fi întocmit servindu-se de o semnătură în alb; deschizându-se acțiune publică Tribunalul Botoșani a condamnat pe Curariu la 1 an închisoare pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 128 cod. pen. și această Curte prin decizia Secției I Nr. 363/1922 l'a amnestiat.

Tribunalul rezervând lui Sandru dreptul de a lichida pretențiunile sale bănești pe cale civilă, acesta la data de 7 Iunie 1918, introduce o acțiune contra lui I. Curariu, înaintea Tribunalului Botoșani, înreg. la No. 8422/1918, prin care cere anularea actului de vânzare din 1914, „ca fiind plăzmuț prin manopere dolosive și fără consimțământul său“.

În cursul instanței Avram Braunstein în calitate de procurator al soției sale Haia, cu petițiunile înreg. la Nr. 13991 și 30093/1923 a făcut cereri de intervenție, care au fost admise în principiu. Între timp la 29 Noembrie 1918 s'a încheiat un nou act între părți sub semnătură privată și cu privire la acelaș imobil, intitulat „zdelcă“, transcris la Tribunalul Botoșani sub Nr. 1139, prin care în mod expres D. Sandru, s'a obligat să recunoască actul de vânzare din 1914;

Tribunalul Botoșani, statuând asupra acestei acțiuni și a intervențiunei, și socotind actul de vânzare din 1914, ca anulabil, potrivit art. 961 și 1190 cod. civ., a considerat zdelca din 1918, ca un act de confirmare și ca atare prin sentința No. 23 din 23 Ianuarie 1924, a respins cererea de anulare a actului de vânzare transcris sub Nr. 2830/1914, a validat oferta făcută de Curariu prin somațiunea Corpului de portărei Botoșani Nr. 5247/1923 pentru suma de 6785 lei și a obligat pe Dumitru Sandru să se prezinte la Tribunal pentru autentificarea actului de vânzare a imobilului din Burdujeni prevăzut în actul sub semnătură privată, transcris sub Nr. 1139/1918, respingând ca nefundate cererile de intervenție făcute de Avram Braunstein ca procurator al Haiei Braunstein. În contra acestei sentințe, de către D. Sandru și intervenientă s'a declarat apel, care face obiectul discuțiunei de față.

Având în vedere că în primul rând apelanții au susținut că, rău Tribunalul a considerat anulabil actul de vânzare din 1914, de oarece acest act este nul, fiind rezultatul unui fals din partea pretinsului cumpărător, și ca atare nesusceptibil de confirmare — și în tot cazul actul din 29 Noembrie 1918 neîntrunind condițiunile cerute de art. 1190 cod. civ. nu poate valora ca act confirmativ;

Având în vedere că din cuprinsul actului sub semnătură privată, intitulat „Zdelcă“ purtând data de 29 Noembrie 1918 — transcris în registru de transcripțiuni al Tribunalului Botoșani sub Nr. 1139/1918 se constată fără de nici o îndoială, că ne aflăm în fața unui act de vânzare, care conține toate elementele cerute pentru validitatea unui asemenea contract: capacitate, obiect, consimțământ și preț. Contract în care părțile convin ca facerea actului definitiv să aibă loc la Tribunal, deci autentic, când se va remite vânzătorului suma de 5500 lei, rest din preț.

Că, clauza inserată la sfârșitul acestei zdelce în cuprinderea următoare: „tot odată voi recunoaște înaintea Onor. Tribunal actul de vindere-cumpărare a casei, ce exista între noi mai de înainte, care se află în curs de judecată și deci renunț la orice judecată sau pretențiuni asupra d-lui I. Curariu, ce există între noi“ nu poate să dea actului caracterul unui act confirmativ expres, fiindcă condițiunile cerute de art. 1190 c. civ. nu sunt întrunite, această clauză constituind cel mult o stipulațiune tranzacțională, care întărește și evidențiază interesul cumpărătorului de a face un nou contract de vânzare, tocmai pentru acoperirea lipsurilor, sau viciilor inițiale pe care le-ar fi avut ce, din-

tai, — astfel că zdelca din 1918 fiind un nou contract de vânzare și nu un act confirmativ, este indiferentă și inutilă discuția, de a se ști dacă actul din 1914 este sau nu isbit de o nulitate absolută sau relativă ;

Având în vedere că apelanții, în al 2-lea loc, au susținut că, actul din 1918 nu ar putea servi drept dovadă complectă fiindcă n'a fost făcut în condițiunile cerute de art. 1179 cod. civ. ;

Având în vedere că zdelca din 1918, instrumentul probator care conține și constată legământul dintre părți, are un caracter provizoriu, părțile înțelegând ca actul definitiv să-l facă în formă autentică, așa că deși sub semnătură privată, deși convenție sinalagmatică, acest act făcut într'un singur exemplar este suficient, de oarece însuși legiuitorul în art. 1179 al. ult. spune că atunci când una din părți a executat obligația sa, formalitatea dnblului nu mai este necesară, de unde rezultă că, regula din art. 1179 nu trebuie privită în *abstracto*, ci numai în fapt și numai când ar exista mai multe obligații de executat și când cealaltă parte are un interes legitim de a deține un exemplar ; ori, în specie, D. Sandru a recunoscut actul în materialitatea lui și l'a pus chiar în executare.

Având în vedere că în al 3-lea loc apelanții susțin că zdelca din 1918, chiar dacă ar valora ca act de vânzare, consimțământul lui Sandru „a fost smuls prin dol, a fost dat în stare de beție care, i-a ridicat orice consimțământ“.

Având în vedere că, pentru dovedirea acestor fapte invocate pentru întâia oară în apel, s'au admis martori apelantului Sandru, care au fost ascultați potrivit art. 196 pr. civilă în ziua de 5 Octombrie 1925.

Că din depunerile martorilor D-tru Mihaescu și I. Costinescu nu se stabilește nimic precis, atâta doară că ar fi văzut pe Sandru în stare de beție prin luna Noembrie 1918 — fără să se facă vre-o arătare formală cu privire la dată ; mărturisiri care nu sunt concludente și care se exclud din următoarele împrejurări : din faptul că în zdelca din 1918 prețul vânzării inițiale este mărit, că Sandru își rezervă dreptul de a se folosi cât va trăi de 2 camere și bucătărie, ceea ce presupune o cântărire a faptelor, o minte neîntunecată, care are grijă ca toate condițiunile din act să fie în favoarea sa.

Având în vedere că în cursul judecării procesului înaintea acestei Curți, I. Curariu a depus un act de tranzacție intervenit între el și D. Sandru, purtând data de 5 Octombrie 1925, autentificat de Tribunalul Dorohoi sub Nr. 2964/1925, prin care părțile declară definitiv stânse procesele existente între ele cu privire la imobilul din Burdujeni, Strada Ștefan cel Mare, vândut lui Curariu cu actele transcrise la Tribunalul Botoșani sub Nr. 2830/1914 și 1130/1918, imputernicindu-l pe acesta să se prezinte înaintea Curții pentru a cere închiderea dosarului Nr. 403 din 1924.

Având în vedere că apelanta intervenientă Haia Braunștein a cerut și obținut dovada cu martori ca să stabilească că în ziua când părțile s'au prezentat înaintea Tribunalului Dorohoi, la 5 Octombrie 1925,

pentru autentificarea tranzacțiunei, D. Sandru era în stare de beție, tinzând să dovedească astfel lipsa sa complectă de consimțământ.

Având în vedere că singura depunere precisă în acest sens a fost aceea a lui Gh. Arhip, care însă urmează a fi înlăturată și neținută în seamă fiind contrazisă în mod formal de depunerea martorului Octav Vasiliu, magistratul care a autentificat actul și care și exprimă convingerea că Sandru a fost perfect normal, când s'a prezentat înaintea tribunaiului, mai ales — adaogă martorul — „că obișnuesc cu oamenii de la țară să stau mai mult de vorbă cu ei“, arătare care coroborată cu aceea a lui Solomon Zalman, avocatul care a confecționat actul și care confirmă complectă stare de luciditate a lui Sandru. Toate aceste întărite și cu altă împrejurare de fapt, încasarea recipsei de depunere a prețului.

Având în vedere că apelanții au mai opus în ce privește tranzacțiunea, nulitatea ei, întemeiată pe dispozițiunile art. 1713 c. civ.

Având în vedere că potrivit art. 1713 c. civ. tranzacțiunea se poate ataca când este făcută pentru executarea unui titlu și ca excepție la acest principiu, acelaș articol admite un temperament, o excepție pentru cazul când părțile ar fi tratat expres despre nulitate ; că tranzacțiunea având de scop curmarea unui litigiu prezent presupune un examen amănunțit, riguros și prealabil a tuturor drepturilor contestate, iar din termenii pe care părțile îi întrebunțează, din felul cum este redactată tranzacțiunea pe care o invocă I. Curariu, se stabilește până la evidență, că actul, în specie actele, — din 1914 și 1918 asupra cărora părțile au înțeles să transigă și nulitățile de care ar fi fost susceptibile, erau cunoscute de părți, astfel că transigând acestea au voit să consfințească dreptul îndoelnic pus în contestație și să înlătore nulitatea acestor acte, asupra cărora s'a căzut astfel de acord ; cu cu atât mai mult cu cât dispozițiunile de la actele confirmative și formalitățile pe care legea le cere pentru existența unor asemenea acte, n'ar putea fi întinse pe cale de analogie și la tranzacție.

Că astfel fiind, apelurile de față urmează să fie respinse ca nefondate.

Având în vedere și cererea de cheltueli de judecată, și statuând asupra lor, Curtea apreciind le fixează la suma de una mie lei în instanță de apel, pe care atât D. Sandru cât și Haia Braunștein vor trebui să plătească intimatului.

Pentru aceste motive, redactate de D-l. Consilier G. Volenti, respinge.

Semnați : D. Volanschi, C. A. Gorgos G. Volenti

COMISIUNEA DE JUDECATA DE PE LÂNGA TEATRUL NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI

Audiența dela 7 Aprilie 1930

Președinția D-lui Al. Stircea, Prim-Președ. la Trib. Ilfov
Alexandru și Ilca Del Ry cu Jean Niculescu

CAPACITATEA FEMEII. — DACĂ FEMEIA POATE FIGURA CA MEMBRĂ IN COMISIUNILE DE JUDECATĂ. — ART. 6 AL. 2 ȘI 101 AL. 1. DIN CONSTITUȚIE. — ART. 61 DIN LEGEA PENTRU ORGANIZAREA ȘI ADMINISTRAREA TEATRELOR NAȚIONALE.

Potrivit art. 6 al. 2 din Constituție, femeile neputând a se bucura de exercițiul drepturilor politice, decât numai în măsura în care aceste drepturi le sunt acordate prin legi speciale votate cu majoritate de două treimi, urmează că atât timp cât nici o lege specială nu acordă femeilor dreptul de a împăși justiția, femeia nu poate să facă parte dintr-o comisiune de judecată instituită conform art. 61 din legea Teatrelor, nici chiar în calitate de delegată a sindicatului artiștilor din care ar face parte, de oare-ce scopul acestei comisiuni fiind judecarea conflictelor dintre artiști și întreprinzătorii de spectacole, membrii determinați de lege ca să facă parte din compunerea ei, trebuie să aibă integralitatea drepturilor politice.

Incheerea No... Respinsă cererea reclamanților Alexandru și Ilie Del Ry de a se complecta comisiunea de judecată cu D-na Maria Filotti în procesul intentat împotriva lui Jean Niculescu.

Comisiunea,

Având în vedere incidentul ridicat de reprezentantul reclamanților — de a se dispune de comisiunea complectarea ei cu D-na Maria Filotti în calitatea sa de delegată a Sindicatului Artiștilor, de oarece D-sa este gata a lua parte la lucrările comisiunii constituită ca comisiune de judecată și astfel comisiunea se poate complecta pentru judecată.

Având în vedere că, în adevăr, prin adresa No. 385 din 24 Martie 1930, Sindicatul artiștilor dramatici și lirici, face cunoscut președintelui comisiunii de judecată, de pe lângă Teatrul Național, că D-na Maria Filotti a fost delegată din partea sa pentru a lua parte ca membru în această comisiune.

Având în vedere că comisiunea de judecată de pe lângă Teatrul Național din București, ființează pe bază art. 101 al. 1, din Constituția Țării și art. 61 din legea pentru organizarea și administrarea Teatrelor Naționale pentru judecarea conflictelor dintre artiști și întreprinzătorii de spectacole și se compune din:

- a). Președintele Tribunalului local sau Primul Președinte la Tribunalele cu mai multe secțiuni;
- b). Un judecător de ședință, delegat de Președintele sau de Primul-Președinte la Tribunalele cu mai multe secțiuni;
- c). Directorul Teatrului Național respectiv;

d). Un artist societar cl. I membru din Consiliul de Administrație al Teatrului respectiv, delegat de consiliu, și

e). Un delegat al unui sindicat sau societăți profesionale recunoscute.

Având în vedere că, astfel fiind scopul comisiunii, membrii determinați de lege a face parte din compunerea ei trebuie să aibă integralitatea drepturilor politice, adică a drepturilor cari se referă la exercițiul suveranității, de oarece ei judecă pe semenii lor, exercită prin aceasta o parte din suveranitatea națională, deci o parte din drepturile prin care cineva participă la guvernământul Țării.

Având în vedere că, în conformitate cu dispozițiunile art. 6 al. 2 din Constituția Țării, — femeile române nu se bucură de exercițiul drepturilor politice decât numai în măsura în care legi speciale, votate cu majoritate de două treimi, le acordă.

Având în vedere că, în ceea ce privește drepturile politice consistând în a împăși justiția, nici o lege specială nu dispune până în prezent acordarea unor atari drepturi femeilor.

Că așa fiind, Doamna [Maria Filotti, neputând face parte din o asemenea comisiune din cauza incompatibilității sale din acest punct de vedere, comisiunea constată că nu se poate constitui în plenul ei și ca atare amână cauza.

Semnați: Al. Stircea, Vintilă Cristescu, Gh. Plopeanu, N. Soreanu.

BIBLIOGRAFIE

A apărut: **Codul de procedură penală** (art. 1—246) annotat cu întreaga jurisprudență română la zi, de *Const. G. Rătescu*, președintele Inaltei Curți de casație și justiție secțiunea II și *N. Pavelescu*, consilier de curte de apel, asistent al Curții de casație și justiție secțiunea II. — Prețul 500 lei

A apărut: **Manualul curților cu jurați întocmit de Const. G. Rătescu** Președintele Inaltei Curți de Casație și Justiție Secțiunea II. În colaborare cu *N. Pavelescu* Consilier de Curte de Apel, asistent la Inalta Curte de Casație și Justiție.

Cuprinsul: Art. 246—403 proc. penală, cu jurisprudența la zi a Inaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiunea II, cu trimiteri la doctrina și jurisprudența franceză. — Regulamentul Curților cu jurați. — Tablou de audiență, formulare de chestiuni, procesul verbal de audiență, procesul verbal dresat de Grefier conform art. 284 p. penală și cuprinsul deciziei Curții. — Textele cari reglementează Procedura înaintea Curților cu jurați în Bucovina.

Prețul lei 400

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în restanță a-i trimite cât mai neîntârziat costul abonamentului rămas neachitat.

Tabla de materii se trimite abonaților în curent cu plata abonamentului fără altă plată suplimentară.